

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง การอภิปราย
วิชา ท๓๐๒๐๒ การพูดในที่ประชุมชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

ชื่อ - นามสกุลชั้น เลขที่

ผลการเรียนรู้

๑. อธิบายความหมายและความมุ่งหมายของการอภิปรายได้
๒. จำแนกประเภทของการอภิปรายได้
๓. บอกคุณสมบัติและหน้าที่ของผู้อภิปรายได้
๔. พูดอภิปรายได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและความมุ่งหมายของการอภิปรายได้
๒. เพื่อให้นักเรียนสามารถจำแนกประเภทของการอภิปรายและบอกคุณสมบัติของผู้อภิปรายได้
๓. เพื่อให้นักเรียนสามารถจัดการอภิปรายได้

เมื่อนักเรียนศึกษาเรื่องนี้แล้ว

นักเรียนสามารถอธิบายความหมายและความมุ่งหมายของการอภิปราย จำแนกประเภทของการอภิปราย บอกคุณสมบัติและหน้าที่ของผู้อภิปราย ตลอดจนสามารถจัดการอภิปรายกลุ่มได้

การอภิปราย

ความหมายของการอภิปราย

การอภิปราย คือ บุคคลกลุ่มหนึ่งมาพูดจากร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ หรือเพื่อพิจารณาในปัญหาใดปัญหาหนึ่งแล้วหาข้อยุติหรือหาข้อสรุปของปัญหานั้น

ความมุ่งหมายของการอภิปราย

๑. เพื่อเสนอปัญหาหรือเรื่องบางอย่าง
๒. ให้คนกลุ่มหนึ่งมาร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนทัศนะอย่างมีหลักเกณฑ์ มีเหตุผลตามหลักประชาธิปไตย
๓. ผู้ร่วมอภิปรายเสนอข้อเท็จจริง ข้อเสนอแนะ และแสวงหาข้อแก้ไขที่ดีที่สุดในรูปแบบของการมีความเห็นสอดคล้องหรือโต้แย้งกัน
๔. หาข้อยุติของปัญหาหรือเรื่องดังกล่าว
๕. ให้ข้อคิดดังกล่าวแก่ผู้ฟัง เพื่อให้เข้าใจในปัญหาและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

ประเภทของการอภิปราย

๑. การอภิปรายในกลุ่ม
๒. การอภิปรายในที่ประชุม

๑. การอภิปรายในกลุ่ม

หมายถึง การอภิปรายที่บุคคลมาร่วมปรึกษาหารือกัน อาจมีจำนวนตั้งแต่ ๒ - ๘ คนขึ้นไป เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ทัศนคติต่าง ๆ ต่อปัญหาหรือหัวข้อการอภิปราย การอภิปรายแบบนี้จะมีประธานหรือไม่มีก็ได้ ผู้อภิปรายทุกคนมีสิทธิในการพูด ทุกคนผลัดกันพูดแสดงความคิดเห็นและในขณะเดียวกันก็ผลัดกันเป็นผู้ฟัง การอภิปรายแบบนี้จะไม่มีผู้ฟัง นอกจากผู้ที่อภิปรายในกลุ่มเท่านั้น

๑.๑ ประเภทการอภิปรายในกลุ่ม แบ่งออกได้ ๒ ประเภท

- การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการอภิปรายที่สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนประมาณ ๒ - ๘ คนการอภิปรายแบบนี้ช่วยให้กลุ่มสามารถแบ่งซอยปัญหาใหญ่ ๆ เป็นปัญหาย่อย ๆ เพื่อพิจารณากันภายในกลุ่ม ซึ่งทำให้พิจารณาปัญหาได้รวดเร็วเพราะมีคนไม่มาก ทำให้เข้าใจกันง่ายขึ้น

- การอภิปรายกลุ่มใหญ่ เป็นการอภิปรายที่สมาชิกในกลุ่มมีมากกว่าอภิปรายกลุ่มย่อย โดยทั่วไปเป็นการนำเอากลุ่มอภิปรายย่อย ๆ ที่มีหน้าที่พิจารณาปัญหาของกลุ่มตนมาร่วมพิจารณาในที่อภิปรายกลุ่มใหญ่เพื่อหารือ หาข้อตกลงหรือข้อเสนอแนะ

๑.๒ สถานที่สำหรับการอภิปรายกลุ่ม การจัดสถานที่มีหลักทั่วไปที่ควรคำนึงถึง คือ ความพอเหมาะของอุณหภูมิและแสงสว่าง ขนาดของห้องควรเหมาะกับจำนวนผู้ฟัง ผู้อภิปรายได้เห็นหน้าทั่วถึงกัน

๑.๓ ลักษณะที่ดีของการอภิปรายในกลุ่ม

- สมาชิกหรือคณะกรรมการในการวางแผนในการอภิปรายจะต้องเป็นผู้เลือกหัวข้อที่จะอภิปราย

- ประธานและสมาชิกจะต้องเตรียมเรื่องที่จะอภิปรายร่วมกัน

- คำถามคำตอบส่วนใหญ่ต้องมาจากสมาชิก ไม่ใช่มาจากประธานแต่ฝ่ายเดียว

- ควรส่งเสริมความคิดในแง่ต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน ไม่ใช่เพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ก็ต้องไม่กว้างจนเกินไป จนหาสาระไม่ได้

- เน้นถึงความสำคัญของแต่ละบุคคล

- สมาชิกจะต้องมีทักษะการคิด การอ่าน เขียน ฟังและพูด

- ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนมีวุฒิภาวะดีขึ้นและมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

- บรรยากาศในที่ประชุมจะต้องเป็นไปตามธรรมชาติ มีความเป็นกันเองและได้รับความรู้

- ควรจะอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของที่ประชุมได้วางไว้

๑.๔ ผลที่ได้รับจากการอภิปรายในกลุ่มที่ดี

- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีวัตถุประสงค์ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้สมาชิก ได้มีโอกาสเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น

- ช่วยให้ที่ประชุมได้มีโอกาสตกลงกันได้ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย

- ช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นและมีการพัฒนาทัศนคติในทางสร้างสรรค์และมีคุณค่า

- ช่วยให้สมาชิกรู้จักใช้ปัญญาและควบคุมอารมณ์ได้ดีค้นคว้าหาข้อเท็จจริงและสรุปผลเพื่อแก้ไขปัญหาเป็นการแก้ปัญหาและประสบการณ์ของคนหลายคนเข้าด้วยกัน

- การได้ร่วมอภิปรายช่วยให้บุคคลมีโอกาสได้ปรับปรุงตัวเองในทางสังคมดีขึ้น เพราะไม่เอาตัวเองเป็นใหญ่ แต่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

๑.๕ ผู้มีส่วนในการอภิปรายในกลุ่ม

- คุณสมบัติของผู้ดำเนินการอภิปราย

ในกรณีที่การอภิปรายครั้งนั้นมีประธานหรือผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในบางครั้งนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

๑.๕.๑ มีความรู้ในเรื่องที่จะอภิปราย เพื่อจะได้สามารถนำและสรุปหรือเสริมความ ขยายความอย่างมีกฎ มีเกณฑ์ หรือช่วยซักถามหากเห็นว่าผู้ฟังยังไม่เข้าใจพอ

๑.๕.๒ มีความรู้เกี่ยวกับผู้อภิปราย เพื่อจะได้สามารถแนะนำตัวผู้อภิปรายได้อย่างถูกต้อง โดยควรรู้จักผลงานดีเด่นของผู้อภิปราย เช่น “คุณอาทิตย์ นอกจากเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กล่าวมาแล้ว คุณอาทิตย์ ยังได้รับรางวัลการวิจัยดีเด่นประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จากสภาวิจัยแห่งชาติอีกด้วย” นอกจากนี้ จะต้องให้ผู้อภิปรายแต่ละคนได้พูดแนวทางการที่ตนถนัด

๑.๕.๓ มีวาทศิลป์ มีน้ำเสียงชัดเจน มีน้ำเสียงชัดเจน รู้จักเน้นเสียงหนักเบา มีชีวิตจิตใจ ไม่น่าเบื่อ ไม่ง่วงนอน ไม่พูดซ้ำซาก ตลอดจนมีวาจาที่สุภาพ ไม่พูดขัดคอ ไม่หักหาญน้ำใจผู้อภิปรายในกรณีที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้อภิปราย รู้จักสรุปด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

๑.๕.๔ มีบุคลิกภาพดี มีลักษณะเป็นผู้ นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีปฏิภาณและมีไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนมีใบหน้าและท่าทางที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ และสามารถช่วยสร้างบรรยากาศให้สดชื่นแจ่มใส ไม่เคร่งเครียดหรือแสดงที่ท่าอึดอัดใจ

๑.๕.๕ รู้จักวางตัวเป็นกลาง เคารพความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายทุกคนและสนับสนุน หรือให้แต่ละคนมีโอกาสหรือแสดงทัศนคติของตนออกมา ไม่แสดงอาการนิยมชมชอบผู้อภิปรายคนใดคนหนึ่ง

๑.๕.๖ รู้จักการดำเนินการอภิปราย โดยมีหน้าที่ควบคุมการอภิปรายให้ดำเนินไปตามขั้นตอนไปสู่จุดหมาย รู้จักให้ผู้อภิปรายแต่ละคนพูดตามหัวข้อและตามเวลาที่กำหนด หากผู้อภิปรายพูดนอกเรื่องออกไปก็ต้องพยายามกระตุ้นให้วกสู่เรื่องเดิมและผู้นำอภิปรายจะต้องเป็นผู้รักษาเวลา ไม่ปล่อยให้ผู้อภิปรายคนใดคนหนึ่งผูกขาดการพูดนานเกินไปจนผู้อภิปรายคนอื่น ๆ พูดได้น้อยหรือไม่มีโอกาสพูด เมื่อถึงตอนสรุปต้องรู้จักสรุปความคิดอย่างเหมาะสมไม่เข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

- หน้าที่ของผู้ดำเนินการอภิปราย

๑) ทำหน้าที่เป็นผู้นำอภิปราย โดยการกล่าวปฏิสันถารต่อทุกคน กล่าวเปิดอภิปราย ปัญหาหรือเรื่องที่จะอภิปรายและวัตถุประสงค์ของการอภิปราย

๒) แนะนำผู้อภิปรายแต่ละคน โดยเริ่มจาก ชื่อ ตำแหน่ง ผลงานดีเด่นและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะอภิปราย เป็นการแนะนำสั้น ๆ ให้ผู้ฟังรู้จักผู้อภิปราย

๓) กล่าวนำประเด็นที่จะอภิปราย โดยให้ผู้อภิปรายแต่ละคนเข้าใจเรื่องที่จะต้องพูด

๔) เชิญผู้อภิปรายแต่ละคนแสดงความคิดเห็น หากผู้อภิปรายพูดไม่ชัดเจน ผู้ดำเนินการอภิปรายจะต้องพยายามสรุปให้ผู้อภิปรายคนถัดไปสามารถพูดต่อไปได้ โดยใช้คำพูดที่นุ่มนวล เช่น “ขอเพิ่มเติมข้อความ”

๕) เมื่อการอภิปรายสิ้นสุดลง ต้องรู้จักสรุปผลอย่างสั้น ๆ และให้ข้อคิดในการปฏิบัติ

๖) เปิดโอกาสให้ผู้อภิปรายคนอื่นซักถาม โดยแบ่งปัญหาให้ผู้อภิปรายตอบตามความถนัด เมื่อหมดคำถามก็กล่าวขอบคุณผู้อภิปราย เจ้าของสถานที่แล้วจึงปิดการอภิปราย

- ผู้อภิปราย ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

๑) เป็นผู้มีความสนใจหรือรู้เรื่องที่จะอภิปราย มีการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเตรียมหลักฐาน คำพูดواهرณ์ เป็นต้น

๒) ต้องพูดด้วยเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ มีสาระชัดเจน ไม่หักหน้าผู้อภิปรายคนอื่น ๆ แม้จะมีความเห็นขัดแย้งกัน หากจะขัดแย้งควรพูดอย่างมีมารยาท สุภาพ ไม่ก้าวร้าว รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และเมื่อพูดเสร็จก็ต้องนั่งฟังผู้อภิปรายคนอื่นอย่างสนใจ

๓) รักษาเวลาของการพูดอย่างเคร่งครัดไม่พูดจนเกินเวลาคนอื่น

๒. การอภิปรายในที่ประชุม

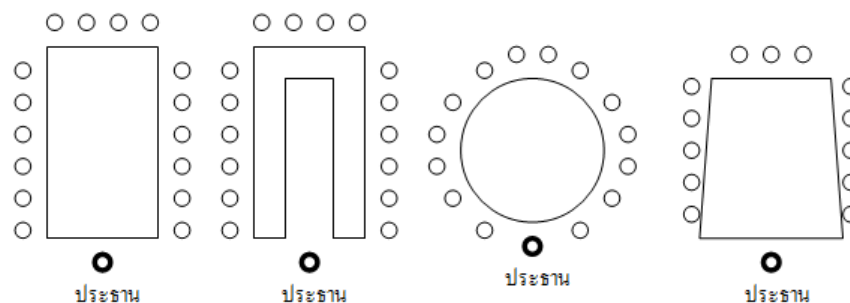
เป็นการอภิปรายที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้แน่นอนว่า ทุกคนจะมาร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นสำหรับหาข้อยุติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อรวบรวมทำรายงานเสนอหน่วยงานที่เหนือกว่าขึ้นไป มีประธานในการอภิปรายซึ่งทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดมากกว่าการอภิปรายกลุ่ม โดยจะควบคุมการดำเนินการอภิปรายให้เป็นไปตามระเบียบแบบวาระ ซึ่งเลขานุการได้เตรียมจัดทำล่วงหน้าไว้อย่างดีแล้ว ก่อนที่จะเสนอ ข้อยุตินั้นขึ้นไป สมาชิกจะต้องลงคะแนนเสียงกันก่อนเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นมติของที่ประชุมจริง

การอภิปรายแบบนี้ประธานอาจแถลงนโยบาย แถลงข่าวสาร หรือแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ แก่สมาชิกเพื่อให้พิจารณาหรือโต้แย้งด้วยเหตุผลตามระบอบประชาธิปไตยแล้วลงมติกันในที่ประชุม ผู้อภิปรายทุกคนพูด และแสดงความคิดเห็นและข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรืออาจซักถามกันเองเพื่อความกระจ่างในข้อใดข้อหนึ่งก็ได้ ส่วนประธานทำหน้าที่ควบคุมทุกสิ่งทุกอย่างให้ดำเนินไปตามระเบียบ ควรสรุปคำพูดของแต่ละคน และหลังจากอภิปรายแล้วจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามข้อสงสัย เมื่อทุกคนกระจ่างดีแล้วจึงสรุปข้อยุติที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน ถือเป็นมติของที่ประชุม จากนั้นประธานจะกล่าวปิดการอภิปราย

การอภิปรายในที่ประชุมนี้ใช้กันทั่วไปในหน่วยงานราชการ วงการธุรกิจและวงการศึกษอาทิ การอภิปรายในที่ประชุมครูหรือนักเรียน การอภิปรายในที่ประชุมของบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น

๒.๑ สถานที่สำหรับการอภิปรายในที่ประชุม

ควรจะเป็นสถานที่ที่ผู้อภิปรายจะนั่งได้อย่างสบายและเห็นหน้ากันทุกคน การจัดอาจจะทำในรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่สภาพของห้อง ดังต่อไปนี้

๒.๒ การอภิปรายในที่ประชุมประกอบด้วย

๒.๒.๑ ประธาน

๒.๒.๒ รองประธาน

๒.๒.๓ สมาชิก

๒.๒.๔ ที่ปรึกษาหรือวิทยากร

๒.๒.๕ เลขานุการ

๒.๓ คุณสมบัติของประธานในการอภิปรายในที่ประชุม

๒.๓.๑ คุณสมบัติทั่วไป

- จะต้องมีความดี นุ่มนวล กระจับกระจ่าง มีความเข้าใจและให้เกียรติผู้อื่นเสมอ
- ปฏิภาณดี มีไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ใจกว้าง ไม่ลำเอียง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้น
- เป็นนักพูด นักฟังที่ดี สามารถนำการประชุมได้เข้าประเด็นและให้ความกระจ่างในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการประชุมได้ทันทั่วถึง

๒.๓.๒ คุณสมบัติในการนำอภิปราย

- ประธานจะต้องมีความรอบรู้ข้อเท็จจริงและคุ้นเคยในเรื่องที่จะอภิปราย เพื่อคอยชี้แจงประเด็นที่คลุมเครือให้กระจ่าง
- ต้องคอยสรุปสาระในการอภิปรายให้สอดคล้องต่อเนื่อง
- รู้จักผู้เข้าอภิปรายทั้งหมด ไม่ตั้งคำถามแก่ผู้ที่ไม่อาจจะตอบได้
- สามารถพูดแบบฉบับพลัน โดยเฉพาะการซักถามและแสดงความคิดเห็นต้องอาศัยการพูดโดยไม่ต้องเตรียมแทบทั้งสิ้น

๒.๔ หน้าที่ของประธานในการอภิปรายในที่ประชุม

๒.๔.๑ เป็นผู้เปิดอภิปราย กล่าวถึงปัญหาทั่ว ๆ ไป อธิบายระเบียบวิธีการดำเนินการ แนะนำผู้พูดหรือผู้อภิปรายและเริ่มต้นการประชุม

๒.๔.๒ ต้องควบคุมการอภิปรายให้อยู่ในระเบียบ ไม่ออกนอกเรื่อง ระวังความคิดเห็นขัดแย้ง สรุปประเด็นสำคัญย่อ ๆ ว่าได้พูดเรื่องอะไรไปแล้วและจะพูดเรื่องอะไรต่อไปแล้วให้ทุกคนได้พูดโดย เท่าเทียมกัน

๒.๔.๓ เป็นผู้รักษาเวลา

๒.๔.๔ เป็นผู้ปิดอภิปราย โดยกระตุ้นให้ผู้ฟังกระตือรือร้นที่จะอภิปรายซักถาม และส่งคำถามไปยังผู้อภิปรายอย่างเหมาะสมและต้องปิดอภิปรายก่อนที่ทุกคนจะหมดความสนใจ

๒.๕ ผู้ร่วมอภิปรายในที่ประชุม

๒.๕.๑ คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมอภิปรายในที่ประชุม

- มีความสามารถในการพูดโดยฉบับพลัน การมีส่วนร่วมในการอภิปรายมักใช้การพูดโดยฉบับพลันเป็นส่วนใหญ่แม้จะมีเอกสาร ฉะนั้นจึงต้องรู้จักฟังและรู้จักพูด
- มีบุคลิกภาพดี มีชั้นเชิง ใจกว้าง มีอารมณ์ขัน หากไม่เห็นพ้องกับใครควรแสดงความคิดเห็นอย่างมีชั้นเชิงและนุ่มนวล
- ช่วยสร้างบรรยากาศที่ประชุมให้น่ารื่นรมย์ เมื่อเห็นผู้นำอภิปรายหรือผู้ร่วมประชุมพูดไม่ดีพอก็ควรหาทางช่วยเหลือให้ดีขึ้นอย่างแนบเนียน เช่น อภิปรายเสริมแต่งให้ดีขึ้น หรือให้กลับไป ในแนวทางที่ดีขึ้น หลีกเลี่ยงการถกเถียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

ใบงานเรื่อง “การอภิปราย”

ชื่อ - นามสกุล ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ โดยเขียนคำตอบที่ถูกต้องลงในช่องว่างที่กำหนดให้

๑. การอภิปรายคืออะไร มีกี่แบบ อะไรบ้าง

.....
.....
.....

๒. สมมุติว่านักเรียนเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายในกลุ่ม นักเรียนคิดว่าตนเองควรมีคุณสมบัติอย่างไร และควรจะดำเนินการอภิปรายในกลุ่มอย่างไร

.....
.....
.....

๓. สมมุติว่าเพื่อนของนักเรียนได้รับเชิญให้เป็นผู้ร่วมการอภิปราย นักเรียนจะแนะนำเพื่อนให้ปฏิบัติตัวอย่างไร

.....
.....
.....

๔. ผู้ดำเนินการหรือประธานในการอภิปรายในที่ประชุม ควรมีคุณสมบัติและหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

๕. หากนักเรียนเป็นผู้ร่วมอภิปรายในที่ประชุม นักเรียนคิดว่าควรจะทำปฏิบัติตนอย่างไร

.....
.....
.....